

Ruokolahden kunta
Virastotie 3, 56100 Ruokolahti
Postiosoite: Virastotie 3, 56100 Ruokolahti
Sähköposti: kirjaamo@ruokolahti.fi
Puhelin: (05) 26911

RUOKOLAHDEN KUNNANHALLITUS

OIKAISUVAATIMUS

Päätös, josta oikaisuvaatimus tehdään:

Ruokolahden kunnanhallituksen 19.12.2023 tekemä päätös § 296 koskien OAJ Ruokolahden paikallisyhdistys ry:n selvityspyyntöä Ruokolahden kunnanvaltuustolle erityisopetuksen järjestämisestä Ruokolahden kunnassa

Oikaisuvaatimuksen tekijä:

OAJ Ruokolahden paikallisyhdistys ry
Metsolantie 7
56100 Ruokolahti
Leena Koli
puheenjohtaja
Kesolantie 15 b
54100 Joutseno
oaj.ruokolahti@gmail.com
puh. 044-0537775

Lisätietoja antaa:

Satu Törmä
pääluottamusmies
Juko ry.
p. 050-3395044

Päätöksen tiedoksianto:

Pöytäkirjanote 19.12.2023 pidetystä kokouksesta lähetetty 23.1.2024 asianosaisille.

Vaatimukset:

Ruokolahden kunnanhallituksen 19.12.2023 tekemä päätös § 296 koskien OAJ Ruokolahden paikallisyhdistys ry:n selvityspyyntöä Ruokolahden kunnanvaltuustolle erityisopetuksen järjestämisestä Ruokolahden kunnassa tulee kumota, koska päätöksen perusteluna käytetyt lainaukset oikeusasiamiehen kanteluratkaisusta koskien voimassa olevia opetushallituksen ohjeita ovat virheellisiä ja niiden noudattaminen johtaa laittomaan tilanteeseen erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden kohdalla erityisesti yksilöllistetyissä oppiaineissa.

Vaatimuksen perustelut:

Perusopetuslain 17 pykälän mukaista erityisopetusta erityisen tuen oppilaalle voi antaa vain erityisluokanopettajan kelpoisuuden omaava opettaja tai yksittäisessä oppiaineessa kyseisen oppiaineen aineenopettaja, jolla on myös erityisopettajan kelpoisuus. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 8 §)

Sekä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kanteluratkaisussa 27.10.2022 (EOAK/3927/2021) että opetushallituksen uusimmissa ohjeissa perusopetuksen oppimisen tuen järjestämisestä todetaan, että oppilaalla on oikeus saada kelpoisen erityisopettajan antamaa erityisopetusta niissä oppiaineissa, joissa hänellä on erityisen tuen tarve. Edelleen kanteluratkaisussa ja opetushallituksen ohjeissa on todettu, että yksilöllistetyissä oppiaineissa erityisen tuen päätöksen saaneella oppilaalla on erityisen tuen tarve ja näin ollen oikeus kelpoisen erityisopettajan antamaan erityisopetukseen.

Hyvinvointipalveluidenne lausunnossa OAJ Ruokolahden selvityspyyntöön on perusteltu, miksi virkamiesten näkemyksen mukaan kuntanne erityisopetus on järjestetty lakia ja muita säädöksiä noudattaen. Perusteluina on mm. seuraava eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kanteluratkaisusta 27.10.2022 (EOAK/3927/2021) lainattu kohta: "Lisäksi todetaan, että luokan- ja aineenopettaja saa antaa yleisopetuksen ryhmässä olevalle erityisen tuen oppilaalle opetusta yleisopetuksen ryhmässä. Tällöin oppilaalla tulee olla edellytykset opiskella yleisopetuksen ryhmässä ja hänen tulee saada siellä mahdollisesti tarvitsemansa muut tukimuodot. Osa-aikainen erityisopetus on yksi tuen muoto. Osa-aikaiselle erityisopetukselle on oma kelpoisuusvaatimuksensa. Edelleen ohjeistuksen mukaan luokan- ja aineenopettaja saa opettaa yksilöllistettyä oppimäärää."

Kyseinen lainaus on kanteluratkaisusta kohdasta, jossa apulaisoikeusasiamies kertoo, millaiset kantelun kohteena olevat opetushallituksen ohjeet olivat kanteluntekohetkellä. Myöhemmin samassa kanteluratkaisussa apulaisoikeusasiamies toteaa näiden ohjeiden olevan lain vastaisia. Tämän jälkeen opetushallitus on muuttanut ohjeitaan.

Perusopetuslain 16 a pykälän mukaista tehostettuun tukeen kuuluvaa osa-aikaista erityisopetusta voi antaa erityisopettaja. Tämä osa-aikainen erityisopetus voi olla osa oppilaan tukea yleisessä, tehostetussa ja erityisessä tuessa. Erityisopettajan antama osa-

aikainen erityisopetus ei kuitenkaan voi olla ainut erityisen tuen oppilaan tukimuoto. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kanteluratkaisussa 27.10.2022 (EOAK/3927/2021) todetaan, että erityisen tuen oppilaalla on oikeus osa-aikaista erityisopetusta vahvempaan erityisopetukseen niissä oppiaineissa, joissa hänellä on erityisen tuen tarve.

Mikäli kunnassa on erityisen tuen oppilaita, on kunnalla oltava myös riittävästi erityisluokanopettajan kelpoisuuden omaavia opettajia, jotka antavat erityisen tuen oppilaille kuuluvaa perusopetuslain 17 pykälän mukaista erityisopetusta muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla niissä oppiaineissa, joissa erityisen tuen oppilailla on erityisen tuen tarve. Yksilöllistetyt oppiaineet ovat tällaisia oppiaineita, joissa oppilailla on erityisen tuen tarve ja siksi oikeus saada erityiseen tukeen kuuluvaa erityisopetusta kelpoisen erityisopettajan antamana.

Vaikka työnantaja voi päättää ammattinimikkeistä, pitää työnantajan päättämien ammattinimikkeiden vastata opettajan työnkuvaa. Työnantaja ei voi lain mukaan jättää noudattamatta kelpoisuusasetuksia. Kelpoisuus määräytyy opettajan työnkuvan, ei opetusryhmän nimen mukaan. KT Kuntatyönantajien mukaan virkanimikkeen tulee vastata viran tosiasiallista tehtäväkuvaa, jotta palvelussuhteen ehdot työaika- ja palkkamääräysten osalta määrittyvät oikein. Opettajatehtävissä tämä on erityisen tärkeää, koska OVTES:n työaika- ja palkkamääräykset perustuvat virkanimikkeisiin. (Kuntatyönantaja 6/2014, Opettajanimikkeellä on väliä)

Ruokolahden yläkoulussa pitäisi olla ainakin yksi erityisluokanopettajan virka, jossa virassa oleva erityisluokanopettajan kelpoisuuden omaava erityisopettaja antaisi yläkoulun erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille erityiseen tukeen kuuluvaa erityisopetusta yksilöllistetyissä oppiaineissa ja myös muissa sellaisissa oppiaineissa, joissa oppilailla on erityisen tuen päätöksen mukaisesti erityisen tuen tarve.

Apulaisoikeusasiamies on myös muistuttanut, että opetuksen järjestäjällä on vastuu oppilaiden oikeuksien toteutumiselle välttämättömien edellytysten luomisesta eli riittävän määrän erityisopettajia ja erityisluokanopettajia palkkaamisesta, jotta jokainen oppilas saa erityisopetusta niissä oppiaineissa, joissa hänellä on osa-aikaisen erityisopetuksen tai erityiseen tukeen kuuluvan erityisopetuksen tarve. Opetuksen järjestäjän on siis varmistettava, että sen lisäksi, että vahvimman tuen tarpeessa olevat erityisen tuen oppilaat saavat tarvitsemansa tuen, myös yleisen ja tehostetun tuen oppilaiden tuki toteutuu. Tällä varhaisemmalla tuella voidaan mahdollisesti jatkossa vähentää raskaamman tuen tarvetta.

Mikäli Ruokolahden kunnanhallituksen päätös jää voimaan, niin erityisen tuen oppilaat eivät saa edes yksilöllistetyissä oppiaineissa erityisluokanopettajan antamaa erityisopetusta, johon heillä on erityisen tuen päätöksen perusteella oikeus. Oppilaiden perusopetuslain mukainen oikeus erityisopetukseen ei siis toteudu.

Perusopetuslaki:

16 § (24.6.2010/642)

Tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta.

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa.

16 a § (24.6.2010/642)

Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppimissuunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa. Tehostettu tuki sisältää oppilaalle annettavia, erityisesti 16, 31 ja 31 a §:ssä tarkoitettuja tukimuotoja sekä tarvittavia pedagogisia järjestelyjä. Tehostetun tuen ja oppimissuunnitelman keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa.

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. (30.12.2013/1288)

17 § (24.6.2010/642)

Erityinen tuki

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Tässä momentissa tarkoitetun oppilaan opetuksessa voidaan poiketa 11 §:stä sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään.

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä on määrättävä oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut sekä tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään sekä hankittava oppilaan opetuksesta vastaavilta selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta sekä tehtävä näiden perusteella arvio erityisen tuen tarpeesta (*pedagoginen selvitys*). Pedagogista selvitystä on tarvittaessa täydennettävä psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. (30.12.2013/1288)

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Edellä tarkoitetussa tilanteessa erityisen tuen päätöstä tarkistetaan siten kuin 2 momentissa säädetään.

Jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä 1 momentissa tarkoitettua tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta.

Niiden opetusryhmien muodostamisesta, joissa on yksi tai useampia erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita tai pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvia oppilaita, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

17 a § (24.6.2010/642)

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan tai tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Suunnitelma tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Suunnitelman keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista:

8 §

Erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuus

Perusopetuslain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetusta on kelpoinen antamaan henkilö:

- 1) joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai jolla on tässä asetuksessa säädetty kelpoisuus antaa luokanopetusta ja joka on tutkinnon tai kelpoisuuden lisäksi suorittanut erityisopettajan opinnot; tai
- 2) joka on suorittanut kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 14 §:n 1 momentin mukaisen erityisopettajien koulutuksen.

(23.2.2012/105)

Perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua erityisopetusta on kelpoinen antamaan henkilö:

- 1) jolla on tässä asetuksessa säädetty kelpoisuus antaa luokanopetusta ja joka on suorittanut erityisopettajan opinnot;
- 2) joka on suorittanut kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen 14 §:n 1 momentin mukaisen erityisopettajien koulutuksen sekä 4 a §:ssä tarkoitetut monialaiset opinnot; tai
- 3) jolla on tämän asetuksen mukaan aineenopettajalta vaadittava kelpoisuus ja joka on suorittanut 4 a §:ssä tarkoitetut monialaiset opinnot ja erityisopettajan opinnot.

(23.2.2012/105)

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, oppiainetta perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuna erityisopetuksena on kelpoinen opettamaan myös henkilö, joka on tämän asetuksen mukaan kelpoinen antamaan kyseisen aineen opetusta perusopetuksessa ja joka on suorittanut erityisopettajan opinnot. Valtion kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisten kouluissa liikunnan opetusta on sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kelpoinen antamaan myös henkilö, jolla on kelpoisuus

antaa liikunnan opetusta perusopetuksessa ja joka on suorittanut erityisliikunnassa perus- ja aineopinnot. (23.2.2012/105)

Mitä 2 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa säädetään, ei koske henkilöä, jonka kelpoisuus antaa aineenopetusta perustuu peruskouluasetuksen 102 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on peruskouluasetuksen muuttamisesta annetussa asetuksessa (294/1996), tai saman pykälän 3 momenttiin, sellaisena kuin se on peruskouluasetuksen muuttamisesta annetussa asetuksessa (1174/1992). (3.11.2005/865)

Perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppilaille esiopetusta ja kehitysvammaisille oppilaille myös muuta erityisopetusta on kelpoinen antamaan myös henkilö, joka on suorittanut soveltuvan korkeakoulututkinnon ja erityisopettajan opinnot. Esiopetusta perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppilaille on kelpoinen antamaan myös henkilö, jolla on 7 §:n 2–4 momentissa säädetty esiopetuksen opettajan kelpoisuus ja joka on suorittanut erityisopettajan opinnot. Avustavana opettajana perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppilaille annettavassa opetuksessa ja saman lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetuille oppilaille annettavassa esiopetuksessa voi toimia myös se, joka on suorittanut soveltuvan korkeakoulututkinnon. (23.2.2012/105)

Tämän pykälän mukaista erityisopetusta voi antaa myös henkilö, jolle opetushallitus on antanut kelpoisuustodistuksen Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa saadun erityisopettajan koulutuksen perusteella.

Henkilölle, joka on Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa saanut erityisopettajan koulutuksen ja on sen lisäksi kelpoinen antamaan perusopetusta, opetushallitus voi antaa kelpoisuustodistuksen asianomaiseen erityisopetuksen tehtävään, jos koulutuksen suuntautuminen pääpiirteittäin vastaa tehtävän kelpoisuusvaatimuksia. Opetushallitus voi tarvittaessa määrätä lisäopintojen suorittamisesta.

Ruokolahdella 5.2.2024

OAJ Ruokolahden paikallisyhdistys ry:n hallituksen puolesta;

Leena Koli

puheenjohtaja

OAJ Ruokolahden paikallisyhdistys ry